

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

на 1/2 годину 6 Кр.
на 1/4 године 3 »
на 1/8 године 2 »
Поједини бројеви 10 пот.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК :

ЂОКА РАДУЛОВИЋ

Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанина«
Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута уврћује јефтиније.

20 1 2 3 4

Надвојвода наследник престола

Фрања Фердинанд

и

Војвоткиња Софија Хоенбергова,
супруга наследника престола.

Лицем на Видов-дан извршен је у Сарајеву атентат бомбом и браунингом на наследника престола надвојводу Фрању Фердинанда и супругу му војвоткињу Софију Хоенбергову, обоје су смртоносно рањени и после кратког времена су обоје умрли.

Грозна вест о убиству узвишенога нашег наследника престола и његове супруге до дна душе је ожалостила све народе ове монархије.

Нас се Србаља пак дубоко коснуло, што су се баш наши сународници заборавили и велики злочин извршили, но донекле је утеха наша, што трезвено јавно мишљење не окривљује народ српски и што на надлежном месту влада непоколебљиво уверење, да Срби у Угарској нису апсолутно ни у каквој вези са немилосрдним сарајевском катастрофом.

Покојни наследник престола Фрања Фердинанд имао је све особине, да буде добар владар великој држави, у којој пребивају толики разни народи. После

трагичне смрти наследника престола Рудолфа, надвојвода Фрања Фердинанд је постао презумптиван наследник царског аустријског и краљевског угарског престола те је од то доба упознаван са својим будућим дужностима. Али том добром човеку није зар било суђено, да и као владар покаже доброту свога срца, јер му ето убилачки куршум изненада прекиде живот.

Смрћу наследника престола настало је врло озбиљно време за нашу монархију. Њег. Вел. цар и краљ је врло стар, а како је сада умро наследник престола Фрања Фердинанд, право на наслеђе престола прелази на надвојводу Карла Фрању Јосифа. Он је врло млад човек и до сада се није спремао за тешке дужности и бриге владара аустро-угарске монархије. А од владара једне велике силе, као што је наша монархија, захтева се велика енергија и богата искуства. Због тога се милијони поданика нашега седога владара у овим тужним часовима црне туге и жалости моле Богу, да даде Његовом Величанству душевне и физичке снаге, да преболи овај страшни ударац судбине, јер Његову енергију, Његово искуство наша монархија треба данас више него икада.

А невиним жртвама страшнога атентата, блаженопокојном надвојводи наследнику престола Фрањи Фердинанду и супрузи му војвоткињи Софији Хоенберговој нека је вечна успомена!

Васпитајмо децу за привредне струке!

Док је сав свет, нарочито у новије доба, особиту пажњу посветио привредном напретку и привредној организацији, у нас се баш последњих десетина година готово сасвим на те послове заборавило. Много смо пропустили и изгубили! А празнине у редовима наших привредника, нарочито по варошима, нису попуњавали наши млади, нови, чили рекрути — јер их не имасмо — већ се нађоше други, готови, спремни туђинци, странци место нас и заузеше — разуме се — позиције, које су пре у нашим рукама биле.

Ново време затече нас у оном стању, у којем се разбијена, обезглављена војска налази.

Није дакле чудо, што се под тим утецајима и наш свет у последње време опет почео понешто интересовати за привредна питања и што се са свију страна хоће и жели опет живљи покрет.

Тај дух захвата данас — једва једном — све више и више и наше кругове, Србе на све стране, па и нас у Хапсбуршкој Монархији.

Оснивају се свакојаки српски привредни центри, око којих се Срби дотичног краја, као Срби, скупљају, везују у заједницу и о својим потребама и невољама воде реч и бригу. По свима крајевима оснивају се разна српска занатлијска удружења, српске

ПОДЛИСТАК.

Ослобођен роб.

Беше једном време, да се учини крај страшноме мучењу. Он не имађаше њој — својој жени — ништа да пребацује, али, то беше њима двома јасно као сунце, ови не имађаху до сада једно с другим ништа заједничкога. Једва се дала замислити већа различност у карактерима. Они имађаху своје разне погледе, како у малим, тако и у великим стварима. Он љубљаше живот, пун сјаја, шума, кретања, и радо се дао да га терају таласи живота, без циља и плана. Али његова жена, као какав пуж, који никад не остаља своју кућу, не хтеде даље. Узнемиривали су се узајамно. Цео им је живот био отрован.

С једне стране вечито пребацавање, сумњичење и љубомора; с друге нетактичност и неправичност, а при томе још ваздан та бедна лаж, ако је требало нешто, ма на који начин пред светом забашурити. Је ли дошао доцкан кући, знао је добро, да није спавала и да га чека с уплаканим очима, измучена, изнурена. Је ли пак ишао по својој соби, па је радио, то му душа беше немирна, било је довољно, кад му је жена пролазила поред собе, па још

је тако ишла, не изустивши ни речице, он је одмах предсказивао пребацавање; подмукло огорчење подиже му се из груди као магла, заглашила му је мисли, све му је наоблачила у свести, бацио је започети рад и побегао из стана. . . .

Али сад, хвала Богу, све је свршено, и то за навек. Морали су се раставити, без оклевања. Он није могао ни да појми, како су се тако брзо изјаснили. Само је плакала и није одговарала. Она остаде — кад је он отишао — погнутом главом, ни један једити поглед није на њ бацила.

»Чини, шта хоћеш, у име Божје! Буди срећан, ако можеш!«

А више није ни требао.

Само се трудио да не гледа на страну, где из тамне дубине велике наслоњаче један плав дечак — њихово дете — с набраним челом на њ управљаше свој утврђени поглед. Само припомисли на дете осетио је »ослобођени роб« — тако се назвао — како га срце стеже. У тој коврчастој главици одгоненуо је мучно питање, а у маломе — јако куцајућем — срдашцу бол, који — истина — није још доспео до јасноће, али беше не мање дубок.

Па да, она ће бити добра маги. Даће им половину свога прихода. Он ће изићи на крај.

Али, што га сад испуњава радосту и срећом, то је осећање, да је слободан, слободан, слободан! Узеће две собе с намештајем, у вече ће све што је нужно спремити, а слободан је, слободан, слободан!

Ах, сад тек ваља да почне живот. Млад је, леп је, здрав је — шта хоће још више? Сваки изгубљени минут у прошлости треба да му буде исплаћен. Не, заиста, како је то лепо кад је човек сам!

Ту, назад, је прозор њенога стана, то беше некад њихов заједнички стан — од данас је тај стан само за њу. . . .

Па ено је где стоји, једва је разликује кроз двогубе прозоре. Она гледа жалосно за својим мужем. . . . Гледај само, гледај, драга моја. Сутра сам већ на другоме крају града. . . . можда ћемо се једанпут срести. . . . то му је жао. . . .

А како ју је некада волео! Као огњен пламен дејствовала је на њ његова садашњост; како јој је гледао у очи и колико је среће читао у њима! Оне су га варале; очи, као све у животу. Срећа двају, то је варљива слика, она не постоји. . . . он је сувише скупо платио оно мало тренутака слаткога пијанства!

Савио је у једну улицу десно. Каква је то грдна светина? Вика, чује се људски говор,

земљорадничке задруге, чисто српске штедионице, кредитне и штедионичке задруге, банке, подижу се, једном речју, и у нас разне потребне и корисне српске привредне установе, те се тако развија и јача опште интересовање и смисао за опште народно унапређење.

За школом и науком, а то је за просветом, беше у Срба од увек воље и отимања. Ко не зна све наше прилике и неприлике, могао би помислити, да је у нас само за школе било воље и интересовања, а за друго што да их нема; јер ко се није могао дати на више школе и науке, тај се није ни у другом чему огледао или чега другога лађао, него се држао онога, што су му и дедови радили.

Али као да у томе у последње време пође на боље. Истина, иде се у нас и данас — више него икад досад — на школе; и треба да тежи за школом и науком онај коме може бити; али уз то траже и налазе и они ваљани младићи, који не могу на више школе, данас и на другој страни лепо поље за рад и заслугу.

Видео је већ и наш свет, како из бела света долазе све више и више свакојаки мајстори, трговци и стручњаци, те плаве наша села и градове, богате се међу нама и потискују нас из дана у дан све успешније, јер умеју, јер раде, — а ми седимо скрштених руку на нашим привилегијама, па кукамо!

Које пример — што успевају странци, — а које беда наша отвори једва једном и нама очи. И у нас ово последњих десетак година заузимају се и ваљани ђаци, и разумни родитељи, и заузимљиви, свесни учитељи, може се рећи: сви интересовани и позвани фактори све живље, разумније и успешније, да се што више ваљаних српских, младића упућују на страну у шегрте и да се посвећују разним поштеним, корисним и уносним занатима.

Општи, напредни и привредни покрет обухватио је све крајеве и слојеве, па богме и наше газде и трговце. Још пре неку годину могли смо видети многе српске радње и радионице пуне туђе, стране чељади. Чисто би који пут човек помислио, да има Срба домаћина, који воле туђег радника у

својој кући и породици, или да не воде бриге о тим стварима, да им је све једно, ко му је у радњи. И то се, хвала Богу, данас на добро окренуло. Данас ћеш једва наћи толико несвесна, немарна Србина газду, да не би држао, учио, упућивао Србе као млађе и шегрте у својој радњи. Данас већ сви Срби и свуда пазе и на то — досад се у нас обично рекло: **«ситнице!»** — стоје свесно на белези, кају и исправљају дојакошње грехе.

Истина, не може се све на једанпут поправити и дотерати, што се многим десетинама година грешило, кварило, пренебрегавало и заборављало. Отупели смо скоро сасвим према најважнијим народним потребама и питањима. Ако хоћемо да све то исправимо, ред је да сви сложено засучемо рукаве, па да радимо коју десетину година људски. А кад се обнови и утврди опет права народна свест; кад схватимо сви, да се немамо ниса које стране чему надати; кад сви сав наш рад према томе удесимо, онда неће требати више ни упутстава, ни савета, онда ће опет тећи вода куд је текла.

А да би то што пре било, ваља омладину још из ране младости спремати на рад, спремати на издржљивост у раду и на окретност у раду. Зато још из малена ваља слати децу у свет, да се промуче, јер без муке нема науке ни среће. Још из малена ваља децу упутити на поштење, на послушност и на истрајност у раду, па ће онда оно место оживети, цео крај онај пропевати, јер добра деца постају узорни младићи, а узорни младићи постају срећни људи, који и друге повуку за собом. Од надничара оца може изићи напредан и моћан син, који ће и своју породицу боље прихватити и потпомоћи. Да буде среће и у кући и у народу, ваља сву бригу посветити деци. А деца се не могу изоштрити и како ваља на рад спремити у кући родитељској, него у широком свету. Без воде се нико не научи пливати, а без муке и без пробијања кроз свет нико се не научи ваљано радити ни тећи. Зато ко жели детету своје среће и напретка у животу, тај ће дете своје још из малена упутити у свет на рад и на науку.

је се како једно дете плаче, боно, дирљиво. Ко ту има храбрости да мучи једно дете . . . Један жандарм, који беше главом већи од свију, крчи себи пута и саже се.

»Шта се овде догодило?« пита муж на расположењу.

»Па погледајте . . . тако млада, па већ краде . . .«

»Ко то, шта?«

»Девојчица . . . тако мала . . . тако је хитро турила руку у шпаг господинов . . .«

»Драги господине, пустите ме,« плакаше девојчица, коју је жандарм већ држао у руци.

»Како се зовеш?« питаше жандарм строго

»Леополдина.«

И мој се син зове Леополд, пролети кроз главу »ослобођенога роба.«

»Зовем се Леополдина . . . најдражи господине . . . молим . . .«

»Дабоме!« повика сухо један лепо обучен господин; »ако вас пустимо да тако радите у тим годинама, да шта ли ће од вас бити доцније! Одведите је у затвор!«

»Имаш ли оца?«

»Не, драги господине . . .«

»Је ли умро, шта?«

»Не знам . . . има томе неколико година је оставио маму и мене . . . испрва нас

је помагао . . . после нас је заборавио. . . Мати је од две недеље без рада . . . Трпимо глад.«

»Добро је већ, ходи, ходи!«

»Најдражи господине, опростите . . .«

И она се окрену у смртном страху.

»То ће већ господин исправник да пронађе. Напред!«

»Ево моје адресе!«

И солидни, лепо обучени господин, »жртва« неуспешне крађе, предаде своју карту жандарму. »Жртва« — ко ли овде управо беше жртва, то ће знати само Бог на небу!

»Ослобођени роб« осећао је, као да га је неко ударио у прса. Стао је као да се скаменио. У ушима му је зујало: отац нас је оставио пре неколико година. . . испрва нас је помагао, онда . . . И она се зваше Леополдина, као и његово дете. Глава му је горела, куцало му је у спавим очима.

»Боже, какав ли сам нитков!« изрече гласно.

Он се обрну и потрча брзо натраг. Прошао је готово целу улицу. Ево његове куће. Брзо, брзо . . . Тамо горе је патња . . . Па и једно мало срдашце мучи се тамо, а плаве очице плачу. Он зазвони нервозно, нагло . . . он потрча својеј жени . . . она лежи на софи, а већ из далека чује њено јецање.

»Ах, моја љубљена жено, опрости ми!«

Позив на претплату.

Овим бројем ступа »Сентомашанин« у III. четврт пред своје поштоване читаоце.

У тој намери, да свој рад наставимо, молимо оне наше претплатнике, који нам претплату за I. и II. четврт дугују, да дуг свој послати изволе, јер и ми морамо да своје дугове око штампања листа подмиримо.

Врло нам је жао, што овом приликом на јавност изнети морамо, да је много баш од оних поштованих претплатника, који знају са каквим је тешкоћама скопчано издавање листа, па нам нису до сада претплату послали.

Од данас смо формат листа повећали, а трудићемо се, да лист буде што боље уређен, као што се већ из овог броја поштовани читаоци могу уверити. Али су наше силе малене тамо где почиње да ради народна снага. Независни лист одржава обилата и уредна претплата, при којој дуг нема места, — она нам даје прилике, да у своје коло прикупимо што боље и изврсније снаге, како би се лист не само одржао, него да се још и усаврши.

Ми ћемо од сада имати поглавито ствар пред очима, те ћемо свако питање расправљати искључиво са обзиром на праву и истину и са гледишта на општи бољитак народа нам.

Све што засеца у »просвету, привреду и корисну забаву« налазиће од сада места у нашем листу, — а ствари локалне вредности у толико у *колико се буду одржале на висини непристрасности* и имају општег значаја.

Цена је назначена на челу листа.

Власништво и уредништво

»Сентомашанин«

Вести из места и из народа.

Изјава саучешћа. Сентомашка политична општина одржала је прошлог уторника 17. (30.) јуна о. г. своју редовну седницу. Пре дневног реда узео је реч г. Исидор Иванић, општински бележник. Говор г. бележника гласи у главном овако: »Сматрам за своју жалосну дужност да вам јавим тужну вест, коју сте свакако и ви сазнали, да је у Сарајеву на нашег наследника престола надвојводе Фрање Фердинанда и супруге му, војвоткиње Софије Хоенбергове, извршен атентат бомбом и браунингом и да се њихов драгоцен живот угасио. Држим, да нема исправног човека у целој нашој монархији, који неће ово грозно недело са гнушањем осудити. С тога се надам, да ћемо и ми, као верни поданици миле нам домовине и најпонижнији синови премилостивог владара нашег Његовог Величанства Фрање Јосифа I., изјавити тешки свој бол, који у грудима својим осећамо, те најжешће осудити грозно убиство наследника престола и верне му супруге«. Скупштина је говор г. бележника стојећи саслушала и са ускликом: »Слава покојницима! Вечна им успомена!« пропратила.

Жалост за наследником престола и супруге му у Сентомашу. У последњој редовној седници сентомашке политичне општине решено је на предлог г. Паје Шегуљевог, да се у знак жалости за наследником престола и супруге му јавне забаве и свирка кроз шест недеља строго забрањује.

Општински рачуни — усвојени. У редовној годишњој седници сентомашке политичне општине претресени

су општински рачуни од 1913. године. Рачуни су у појединостима као и у целини једногласно усвојени.

Електрично осветљење у Сентомашу. Овдашња политична општина донела је у својој прекјучерашњој седници један врло важан закључак. Наиме изрекла је, да ће увести електрично осветљење у општину са подумачима овдашње солидне српске фирме Браће Гавански и Алексијевић. Уговор је већ потписан и по обећању подумача електрика ће још ове године светлети како по улицама тако и у појединим кућама. Наш вредни кнез г. Неца Дунђерски може се поносити, да се за време његове кнежевине ова важна и за целу општину корисна идеја једном остварила.

За споменик пок. краљици Јелисавети у Сомбору решила је сентомашка политична општина, да приложи 200 круна. Прилог ће се послати Др. Душану Сабовљевићу, жупанијском вел. бележнику, као председнику одбора за подизање краљичиног споменика у Сомбору.

Награда. На предлог госп. Милана Настића, учитеља и општ. представника, закључено је у последњој седници сентомашке политичне општине, да се даде г. Стеви Барјактаровићу, вредном бележниковом помоћнику 50 круна, као награда за уредно вођење благајничких књига.

Изложба Боцарићевих слика у Сентомашу. Као што смо у прошлом броју јавили, данас у недељу 22., сутра у понедељак 23. и прексутра на Иван дан 24. јуна држаће се у школској дворани гђе учитељице Јовановићеве изложба Боцарићевих слика и тумачење Косовских слика. Препоручујемо свакоме, да иде да види ову значајну изложбу, јер ће у тим сликама наћи душевног уживања сви, који се поносе српским именом, а готови су увек потпомаћи српску правду и напредак.

Жалост за наследником престола. Бачки епископ, Митрофан Шивић, издао је наредбу свима црквеним општинама, парохийским звањима и манастирима, да се у свима црквама у бачкој епархији у знак жалости има три пута дневно звонити, оглашавати смрт наследника престола, надвојводе Фрање Фердинанда и војвоткиње Софије Хоенберг, догод се не обави сахрана високих покојника. За све то време имају на свима црквама и зградама вероисповедних школа бити истакнуте црне заставе. После сахране се пак у један најподеснији дан има у свима црквама у епархији бачкој одржати сзечани парастоси у помену души високих покојника по обреду свете православне цркве. О парастосу се имају за времена извести ради учествовања све месне власти и корпорације.

Постављање управитеља. Озбиљно се ради на постављању управитеља Српског Народног Позоришта. На томе већ ради артистички одсек. У комбинацији су за управитеља Пера Коњевича и Јован Грчић. Већ је крајње време, да сви сложено порадимо на поправци стања у позоришту.

Скупштина Учитељског Конвикта у Новоме Саду. Српски Учитељски Конвикт у Новоме Саду држаће своју редовну главну скупштину 26. јунија (9. јулија) о. г. у 10 сати пре подне. Пре скупштине, у 9 сати пре подне, биће свечан парастос покојним доброторима и члановима Конвикта у николајевској цркви.

† Младен Јосиф, парох мартоношки, преминуо је у 57. години живота свог. Свештеничку службу вршио је 33 године. Био је један од најинтелигентнијих наших свештеника и велики говорник. Сахрањен је на Видов-дан уз многобројног учешћа парохјана из места и свештенства из околине. Лака му земља и вјечнаја памјат!

Испит зрелости у Сегедину. Г. Тоша Рајић из Српског Итебеја, положио је прошле недеље у сегединској државној гимназији испит зрелости са одличним успехом. Осим тога положили су испит зрелости Милић Матијин из Турске Кањиже са врло добрим, Илија Пауљев из Загајице са добрим успехом; Стеван Кекић из Старог Бечеја положио је такођер на реалци испит зрелости са добрим успехом.

Убоги дом. Познати индустријалац Ђорђе Вајферт, који је сада гувернер Народне Банке у Београду, подиће Убоги дом, који ће се назидати за рударске и пиварске раденике. Дом ће се подићи на видноме месту у Београду, и стаће преко милион динара. Сличан дом подићи ће Вајферт и у Панчеву за сиротну децу без разлике вере и народности.

Румуни изгубили парницу. Судбени сто у Будимпешти издао је пресуду, којом је одбио румунску тужбу гледе српских манастира. Адвокату румунске митрополије, Бабешу, досудио је у име парничких трошкова 65 хиљада круна, а адвокатима српске митрополије 134.700 круна. Према томе румунска митрополија има да плати 199.700 круна у име парничких трошкова.

Вести са стране.

Тестамент надвојводе Фрање Фердинанда начињен је 1907. године. Универзалном наследницом је одређена војвоткиња Хоенберг, али како је погинула и она, то су наследници деца. Конопишће и Хлумец оставио је надвојвода у наследство своје старијем сину Максимилијану. Та добра вреде најмање 20 милиона круна. Деци су и у иноземству осигуране велике своте. Имање Есте наследиле садањи наследник престола надвојвода Карл Франц Јосиф, а с тиме и аредикат и грб Есте. За извршиоца тестамена одређен је намесник кнез Франц Тун.

Увред краља због аутономије. Будимпештански лист «Кошут Засло» донео је чланак о укидању српске народне црквене аутономије. Због тога чланка је државни одветник подигао оптужбу против писца, који је по гласу оптужбе у своје чланку увредио краља. Писац чланка је др. Еде Ормош, адвокат, који је сарадник «Непсава».

Једно пророчанство. «Пешти Напало» упозорава, да је госпођа Теб у Паризу недавно прорекла, да ће у току прве половине ове године погинути наследник престола једне велике силе и жена му, па то пророчанство доводи у везу са погибијом аустријског наследника престола Франца Фердинанда и његове супруге, кнегиње Софије Хоенбергове.

Железница Нови Сад—Вел. Бечкерек. Питање о градњи моста на Тиси између Титела и Рудолфсгнада биће ускоро решено. Кад тај мост буде саграђен, успоставиће се железничка веза између Новог Сада и Великог Бечкереча преко Титела. Од

Титела изградиће се железничка пруга преко Рудолфсгнада, Перлеза, Романске Ечке и Немачке Ечке, до шећерне фабрике у Великом Бечкереку.

Разне кратке вести.

* Соколска прослава у Срем Карловцима држаће се по свој прилици 6. септ. о. г. по нов. кал.

* Српски листови у Сарајеву: «Српска Ријеч», «Народ» и «Отаџбина» неће неко време излазити, јер им је руља разорила штампарије.

* У Каменици је преминуо Никола Бугарски-Баба, умировљени учитељ у 76. год. живота свог. Лака му земља!

* Главни уредник листа «Српске Ријечи» у Сарајеву Стијепо Кобасица ухапшен је и за тим прогнан из Босне.

* Угарска је влада решила, да у Сегедину подигне нову железничку станицу за 12 милиона круна.

* У Сарајеву је отпочело скупљање прилога за споменик Францу Фердинанду на месту, где је погинуо. Скупљено је одмах 2000 круна.

* Надвојвода Фрања Фердинанд био је осигурао свој живот код холандског друштва на 30, а живот своје жене на 15 милиона холандских форината.

* У Сарајеву је ухапшен главни уредник «Народа» Радуловић и бивши сарадник «Српске Ријечи» Пушара.

* Приликом коњске трке и официрске утакмице у Приштини несрећним случајем пао је са коња пешадијски мајор Живојин Петровић и после указане лечничке помоћи је умро.

Новије вести.

Бајка о прогањању Срба. После сарајевскога атентата рашириле су се бајке, како ће сад настати прогањање Срба. Те бајке треба хладно примити, јер нема никаква разлога, да се српски народ прогања, пошто он не може одговорати за дела екзалтираних појединаца. Нарочито Срби у Угарској немају разлога бојати се неких прогона, јер су они од сарајевских догађаја далеко као небо од земље. С тога нека сваки гледа свога посла и нека, као и до сада, савесно врши своје грађанске дужности.

Агенти провокатори. Чује се, да су се опет по нашим крајевима размилели агенти провокатори и шпицлови. Од тих вуцибатина не треба нико да зазире, а и најпосле нама је свеједно, ако нас и надзиравају. Шта више још је боље, да што дубље продру у нашу душу, јер ће се уверити, да у нама нема никакве противдржавне опасности.

Питање успоставе српске црквене аутономије. Не стоји она вест некојих престолничких листова, као да је министар-председник гроф Тиса прекинуо рад око уређења ствари српске народно-црквене аутономије! Министар-председник иде својим путем у чврстој намери, да то питање приведи решењу на задовољство, како црквених, тако и државних интереса. Ништа није од њега већма удаљено, но да би због сарајевског подлог атентата учинио одговорним српски народ у Угарској.

Лечење краља Петра. Краљ Петар се осећа врло добро. Реуматизам, који га је до одласка у бању јако мучио, знатно је попустио. Према свему изгледа, да краљ у бањи неће остати дуже од месец дана.

Привреда.

Стање усева. По гласу најновијег извештаја министарства привреде може се очекивати осредња жетва. И пића за стоку добро се развила. Ако се обистини, да ћемо ове године добити само 36 милијона центи пшенице, онда не улазимо са повољним изгледима у нову економску годину. То би значило, да ћемо добити ове године за пет милијона центи пшенице мање него прошле године. Економи ће наћи накнаде у великој цени, али потрошачи ће страдати. Очевидна је, да ће се идуће године морати још више донети пшенице из других држава него ове године. Ражи ћемо добити као и лане, а јечам ће дати добру жетву; исто тако и зоб ће дати добру жетву. Кукуруз се добро развија.

Са новчане пијаци. На новчаној пијаци у Бечу и Будимпешти осећа се велика оскудица. Новац се тражи, а нема га. Због тога је и опет морала Аустроугарска Банка да прискочи у помоћ. Тражња је била толико велика, да је принуђена била пустити у промет банкноте, које подлеже државној порези. Таквих банкнота има сада у промету за 120 милијона круна. На новчаној пијаци у Берлину прилике су врло повољне, а исто тако и у Лондону. Енглеска Банка ставила је пијаци на расположење 250 милијона круна.

Разно.

Женски пољубац.

Варош Питсбург у Америци може се похвалити, да се у њој догодио први случај, да је једна лепа женска на јавном месту насилу пољубила једног мушкарца.

Госпођа М. Кирнеј била је и млада и необично лепа женска. Она се ових дана возила трамвајем. Преко пута од ње седео је један врло леп младић. Она није скидала очију с њега. Наједаред је спопаде неки враг, није више могла одолети срцу и навици, морала је да се покаже у својој правој боји: скочи, загрли лепога младића па — цмок! цмок! цмок!

Лепи момак се збуни па да у земљу пропадне, а публика опет да се покида од смеха, сви би сели на земљу, да нису већ седели на клупама. Наједаред се направи читав цумбус.

Међутим онај лепи младић заустави трамвај, дозове позорника и ухапси младу и лепу госпођу — што га је напастовала.

Пред судијом је госпођа навела у своју одбрану, да још никад у своме животу није видела тако лепога младића, који би јој се толико допао па, вели, није могла одолети искушењу, а да га не цмокне неколико пута: тако ја научила па шта ћете јој сад!

Судија осуди »љубопитну« госпођу на пет круна новчане казне од пољупца: 3 пут пет 15. дакле свега 15 круна, и 5 круна тужитељу за претрпљени страх. Госпођа се пак свечано зарекла, да ће се од сад добро узети на ум, да не љуби »сваку шушу«.

Наравоученије: не дирај у туђе, или ти: ко за туђом вуном пође, сам острижен кући дође.

НА ПРОДАЈУ

скоро нова отворена федерска
да на продају. Упитати у
министрацији овога листа.

ЛИСТАК.

Женски рукопис.

Ви знате већ да женске, које имају тако лепу руку, које имају тако грациозне покрете и које имају тако лепо око и осећање за укус никад немају и леп рукопис.

То је чудновата ствар. Оне могу игло на платну да изведу линију коју не могу исписати пером; оне могу на машини да иштепују лепшу линију, но што је могу исписати пером и најзад оне могу са фишеком растопљена шећера на торти да исцртају лепшу линију но што могу пером по хартији.

Општа је карактеристика женског рукописа: ситно писање а нечиткост. Ја имам пред собом пет писама разних госпођица и у сваком бар по неколико речи које се не могу прочитати и по неколико које се са свим друкчије читају но што су написане.

Тако на пример, у првоме писму, место »Драга мама« пише »Драга сарма«; у другоме писму место »Драги тата«, пише са свим лепо и разговетно »Шрага тата« и ако се то писмо не односи на доктора Шрагу; у трећем писму пише: »мени треба ђуфта ја не могу овако усрамљена да живим« (а треба да значи »мени треба друштва ја не могу овако усамљена да живим«); у четвртном писму пише: »Кукуреку нећу више...« (а треба да значи »Како рекох нећу више...«) и најзад, у петом писму пише: »Твоја је гоља и моја зоља« (а треба да значи: »Твоја је воља и моја воља«.)

То су главније погрешке у пет женских писама која су предамно, а о оним ситнијим, премештању и претурању запета и тачака, не може се већ ни рачун водити.

Ви знате, драге читатељке, да постоји и једна нарочита наука, која по коректеру рукописа одређује карактер човека. Та наука није смела никад да зађе у царство женских рукописа. То би био тако дрзак посао, као што је на пример испитивање северног леденог пола.

Али, кад се једна наука не може да користи фактима, она бар констатује зашто то не може да постигне. Тако је и овде случај. Научари, који се баве испитивањем људских карактера из њихових рукописа, дошли су до врло просте истине: да женски рукописи зато нису читки, што се женске врло мало вежбају. Женске мало пишу, оне радије говоре оно што им је на срцу.

Ти су научари утврдили да има свега четири периода кад се женске користе вештином писања и то су ова четири периода:

Први је кад женске пишу: »Драги тата, честитам ти имен-дан са топлим жељом да ми купиш ону лутку што спава. Твоја Мица«.

Други је период, кад женске пишу: »Драги Милане. Ти знаш моја осећања и нека моји родитељи чине што хоће, па макар их се и одрекла, ја ћу те волети. У то буди сигуран. Твоја Мица«.

Трећи је период, кад женске пишу: »Три фунти свећа; једно кило кеља; за 50 филера келерабе и круну и по мени за ајнлаг за косу«.

И четврти је период, кад женске пишу: »Господине, Ви знате да међу нама нема ничега. Она танка веза, којом нас је црква спојила, раскинута је. Ја нисам ваша жена више нити вас сматрам за свога мужа. Ваша поштоватељка Мица«.

Е разуме се, кад се женске само у таквим приликама вежбају да пишу, није ни чудо што немају леп рукопис.

Па ипак то не важи за све. Има женскиња које имају врло леп и исписан рукопис, али — упамтите — то су највећим делом уседелице. Оне сироте пишу, пишу, пишу, пишу... и стално вежбају руку пишући без наде.

Шала.

— **Заврзан.** Секретар: »Но Јоване, зашто увек гледаш у четку, с којом се хаљина чисте?« Јован (дневничар код суда): »Ах, господине, кад год видим чекиње, увек морам да мислим на свињско печење.«

— **Што треба.** Син (оцу): »Драги отац, ја сам се заљубио у једну лепу но сироту девојку. Молим те, пошаљи ми, што треба, па да се могу с њоме венчати.« — Отац (сину): »У писму ево ти што треба за твоје венчање: мој благослов и твоје крштено писмо.«

— **Источњачка уљудност.** Енглез неки, судија, буде премештен у источну Индију. Једном буде у лову на водене тице, па како је био лош ловац, не убије ни једне тице. Сутра дан ће неко запитати једног његовог индијског пратиоца, како је судија пуцао. Одговор је био овакав: »О, судија је врло добро пуцао, само Бог је био милостив, па је све тице сачувао!«

— **Чисто дете.** Мати: »Та за бога Милане, опет су ти руке прљаве! Каж ми, где си их тако упрљао?« — »Знаш шта, мати, мора бити, да сам се рукама хватао за образ?«

— **Издан.** Домаћица (улазећи изјутра у кујну): »Знаш ти можда, девојко, кад је господин дошао ноћас кући?« — Девојка: »Не знам, госпођо, али јутрос у седам сати још су биле ципеле господинове топле.«

— **У гостионици.** Гостионичар (к последњем госту): »Драги господине, будите тако добри, навуците ваш капут, па се торњајте већ једаред, јер ћу вас избацити напоље.«

— **Жртва.** »Ах госпођице Софија, да знате, како Вас поштујем! Радо бих за Вас поднео сваку и највећу жртву.« — »Заиста? Е кад је тако, а Ви узмите — да и ја једаред већ дођем на ред — моју старију сестру.«

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА ДРАГОЉУБА СТАЈИЋА И Друг.

У СЕНТОМАСУ

потребује једног старијег и
једног млађег помоћника.

Ступити могу одмах.

ЛЕКОВИТО РУСАНДА КУПАТИЛО У МЕЛЕНЦИМА

(у Торонталској жупанији) — у јужној Угарској

Отворено је од 1/14. маја до
1/14. септембра сваке године.

Специјално лечи: севотине, хроничну реуму, скрофулу у свима њеним облицима и појавама. Коже болести, које нису у стању биле никакве лековите масти излечити, — нарочито Psoriasis и Prurigo. Код женских неуредан крвоток и живчане болести. Сигуран успех у лечењу костобоље Caries-Necrosis-a, у коме премашује најчувенија интернационална купатила.

Станови се састоје из четири модерно удешена хотела са 74 собе, курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк, са удобним клупама, — гласовир, куглана, билијард, стоји на расположењу купалишним гостима. Ближа извешта и проспекте на захтев и бесплатно.

Управа купатила Русанде.